

Korenmolen te Grootegast (1)

door W. Haan

In het onderstaande verhaal worden enige historische gegevens over de pel- en korenmolen te Grootegast belicht. Een gedeelte van het onderchtkant is thans nog aanwezig. De molen stond aan de Grootegaster Tocht bij de zogenaamde Klap(brug). In deze Zelfzwichter het eerste deel. Het tweede gedeelte kunt u in de volgende Zelfzwichter lezen.

In de buitenmuur boven de ingang is een steen gemetseld, waarop staat te lezen: "In het jaar 1847 is deze molen gesticht door M.G. Visser en vrouw A.K. Brinkman gebouwd door J.F. Ritzema."

Melle Garmts Visser werd geboren in 1814. Hij was een zoon van Garmt Jans Visser, van beroep snikkevaarder/veerschipper, die op 12 Mei 1814 te Grootegast overleed. Garmt Jans Visser was getrouwd met Ebeltje Harmannus ten Hoorn, in leven kasteleinse, herbergiersche te Grootegast en overleden op 13 October 1834. Zij woonden op de plaats waar nu het café Visser staat. Melle Garmts is in zijn jonge jaren lichtmatroos.

Op 27 Maart 1839 gaan Melle Garmts, inmiddels getrouwd met Annechien Klaassens Brinkman en zijn broer Jan Garmts Visser naar de notaris om de erfenis van hun overleden ouders te delen. De erfenis bestond uit een behuizing met schuur, gewaardeerd op f 2500.-; een ½ trekschuit, gewaardeerd op f 4000.-; huismeubelen en verdere losse goederen ter waarde van f 1000,-. Bij deze verdeling erft Melle Garmts de behuizing met schuur, grond en tuin. Zijn broer Jan Garmts: de trekschuit varende van Grootegast op Groningen en vice versa, met het regt van veer en alle verdere regten daaraan verbonden en met al hetgeen daarbij behoort, thans liggende te Grootegast.

In het voorjaar van 1846 heeft Melle Garmts Visser, veerschipper, een verzoek gericht tot de Gedeputeerde Staten van Groningen om een pelmolen te mogen bouwen achter zijn woning (herberg) in de tuin aan de Hoofdvaart. Hij moest om een molen te mogen bouwen vergunning hebben van G.S. omdat een wet van 28 Maart 1833 dat bepaalde. De wet tot invoering van accijns op het gemaal. Het was toen al niet anders dan nu. De toenmalige regering had tot dekking van de uitgaven het recht om nadere wettelijke bepalingen te maken tot aanvulling van de geldmiddelen. In 1833 deed ze dat door o.a. een belasting in te voeren op het gemaal (het malen van graan tot meel). Alle maalwerk was echter niet belast. Alleen voor het malen van tarwe of rogge tot meel voor het bakken van brood moest belasting worden betaald. Het tarief was voor 50 kg. tarwe f 2,-, voor 50 kg spelt (een tarwesoort) f 1,60 en voor 50 kg. rogge f 0,60, te betalen aan de Rijksontvanger voordat het graan naar de molen werd gebracht. De Rijksontvanger schreef dan een geleidebiljet waarop werd vermeld, de soort graan, de hoeveelheid van het belaste graan in gewicht (kg.) en van het onbelaste graan in hoeveelheid (hl), het aantal en de merken van de zakken waarin het graan vervoerd werd en de molen waar het zou worden gemalen. Om fraude tegen te gaan moesten de zakken met olieverf gemerkt zijn. Onbelaste granen waren boekweit, gerst, haver, erwten, wikken en bonen. Als het graan gemalen was moest de molenaar op het geleidebiljet vermelden de dag, datum en uur waarop het meel terugging naar de eigenaar en wel met ze inkt. Voor molenaars, die niet konden schrijven, verstreekte de overheid speciale merken en stempels. Als een partij tarwe of rogge gedeeltelijk bestemd was voor veevoeder (waarvoor geen belasting verschuldigd was), dan werd op de molen dat gedeelte vermengd met droog zand, 1¼ kg per 50 kg graan. Er moesten in de molen maten en gewichten (8 stuks) aanwezig zijn ter bepaling van de hoeveelheid. De molen mocht niet malen voor zonsopgang en na zonsondergang tenzij de Rijksontvanger goedkeuring had verleend. Iedere afwijking van de bepalingen in de wet

werd met geldboete bestraft, zelfs moest de molenaar tussen de f 100,- en de f 400,- (naar de grootte van de molen) als zekerheid stellen bij de overheid voor de eventuele te betalen boetes tengevolge van overtreding van de wet op het gemaal. De beambten hadden ook des nachts vrije toegang tot de molen voor het doen van onderzoek.

De molenaar moest opgave doen van zijn medewerkend personeel, de ligging van hun woning etc. want ook deze waren aan het onderzoek en de peiling der beambten onderworpen, zelfs het gedeelte van de woning dat door een ander werd bewoond. Ten gerieve van de boeren moest het kantoor van de Ontvanger op Zondag twee uren geopend zijn. Niemand mocht een heimelijke molen of hand molen hebben. Op het verzoek van Melle G. Visser hebben G.S. inlichtingen gevraagd aan het gemeentebestuur van Grootegast, want op 30 April 1846 om 4 uur is er op het gemeentehuis te Grootegast een zitting waarbij bewoners en eigenaars van de naast belendende gebouwen van M.G. Visser zijn uitgenodigd hun gevoelens uit te spreken ten aanzien van het voornemen van M.G. Visser om in zijn tuin achter zijn woning een pelmolen te laten bouwen. Eén der boeren verklaart geen bedenking te hebben maar toch te vrezen voor het schrikken van zijn paarden door de draaiende molenwieken als hij langs de Oostkant en nog meer als hij langs de Westkant van de molen naar zijn land moet. Als er al een vergunning tot bouw zal worden afgegeven verlangt hij dat de molen noch met riet noch met stro gedekt zal wezen. Een paar boeren ter zitting gekomen als mede-eigenaren van de Hoofdvaart verklaren geen bezwaar te hebben tegen de bouw van de molen als ze maar niet belemmerd worden in hun rechten, die ze hadden verkregen bij de aankoop van de Hoofdvaart. Bij het verslag van deze zitting doet het gemeentebestuur een begeleidende brief waarin zij verklaren ook geen bedenkingen te hebben tegen het voornemen van M.G. Visser mits hij zorgt dat de molen op een genoegzame afstand der publieke weg worde gebouwd en dat daardoor of door het uitoefenen van het bedrijf van pelmolenaar geen hinder aan de passage der publieke weg noch der daarbij gelegen klapbrug wordt toegebracht, en hij verplicht worde, voor zoveel mogelijk te zorgen, dat daar dan geen ongelukken ontstaan. De G.S. hebben een nadere uitleg gevraagd omtrent de rechten van de eigenaren van de Hoofdvaart want op 4 Juni 1846 schrijven enige boeren (mede namens andere eigenaren) een brief aan het gemeentebestuur dat zij bij aankoop van de Hoofdvaart in Juli 1826 van de erfgenamen van G. Alberda van Menkema, getrouwd met vrouwe E.A. de Hertoghe van Feringa, het recht hadden verworven van vrije doorvaart en het gebruik der wallen (o.a. voor het vervoer per schip van turf uit het veengebied ten Zuiden van Grootegast en omstreken). Ook blijkt uit deze brief dat een maand eerder (Juni 1826) Ebeltje Harmannus ten Hoorn, de moeder van Melle G. Visser en consorten van de erfgenamen Alberda/Feringa hebben gekocht het regt om met hunne trekschuit, varende van Grootegast op Groningen, en terug, te passeren, zoo dikwerf de eigenaren van die trekschuit zulks zullen verkiezen, het Hoofddiep van Lucaswolde (zijnde de Grootegaster Hoofdvaart) naar het Provinciaal Groninger Trekdiep op Strobos, met het regt om met hun snikpaard van de Boeksteder til tot aan Grootegast op den wal van het trekdiep en op den wal van de vaart tot aan Grootegast te mogen rijden. De eigenaren van de Hoofdvaart vervolgen verder: dat Melle G. Visser geene andere regten hoegenaamd heeft op de voorzeide wallen van de Hoofdvaart en zich dus aan de gemaakte bepalingen van zijne voorgangers moet onderwerpen en dat de eigenaren van de Hoofdvaart verlangen, dat de bewuste pelmolen, bij aldien tot de stichting verlof zal worden verleend, zoo verre van de vaart zal worden geplaatst, dat daardoor geen de minste hinder aan het vrije gebruik en passage der wal aan de eigenaren, alsmede geen beletsel aan de scheepvaart worde toegebracht, blijvende zij, voor zoo verre nodig, protesteren tegen al het geen daartegen zal worden ondernomen.

Op 11 Juni 1846 stuurt het gemeentebestuur van Grootegast de brief van de eigenaren door naar de Gedeputeerde Staten van Groningen. Op 7 Juli 1846 verleent de Minister van

Financiën aan Melle G. Visser vergunning om zijn pelmolen te bouwen onder voorwaarde dat de molen op een goede afstand van de weg wordt gebouwd, dat de molen geen hinder aan de scheepvaart en aan de wal veroorzaakt en dat de molen niet met riet of stro maar met hout of een andere harde bedekking wordt bedekt, en dat hij binnen 1 jaar zijn molen moet hebben gebouwd.

Aan de voorwaarden zal hij zonder moeite hebben kunnen voldoen en de bezoekers van de herberg van de fam. Visser aan de Hoofdvaart zullen in die dagen, toen de vergunning werd verkregen, hebben kunnen profiteren van de goede stemming van de herbergier/veerschipper. Eén inwoner van Grootegast zal echter niet in een goede stemming zijn geweest. Het was een bakker/molenaar, die in Grootegast (omgeving Hoflaan) een niet al te beste kleinere korenmolen had, een zogenaamde standerdmolen. Volgens van Dale: een windmolen op een voetstuk, op een staander van balk- of metselwerk, gewoonlijk op een heuveltje. Deze molen was in verval, wat uit een door hem later ingediend verzoek blijkt.

Wat zou Melle Garmts Visser hebben kunnen bewegen om als herbergier en schipper op een trekschuit een korenmolen te stichten? Enige redenen zouden kunnen zijn:

1. De korenmolen van eerder genoemde bakker was in verval. Deze bakker maalde ook het meel voor andere bakkers, zelfs wel voor de bakker(s) van Lutjegast en Sebaldeburen. Het zal niet aantrekkelijk geweest zijn voor de bakkers om voor hun grondstof (meel) afhankelijk te zijn van een collega/concurrent. Het was een vervallen molen, er zal dus wel eens iets kapot zijn geweest, of het meel was gebrekkig gemalen. Er waren tijden van windstille en het laat zich licht raden voor wie dan een eventueel nog aanwezig voorraadjie meel was. In de herberg van de fam. Visser heeft Melle Garmts hier ongetwijfeld van vernomen.
2. Uit de verslagen van de Kamer van Koophandel van de jaar 1845, 1846, 1847 blijkt dat de aardappeloogst in die jaren slecht tot mislukt was. Voor het dagelijks voedsel waren de mensen dus veelal aangewezen op het graan. Tarwe en rogge werden tot meel gemalen voor het brood. Om gerst voor consumptie te gebruiken moet ze eerst van de schil worden ontdaan om gort te verkrijgen, het zogenaamde pellen. Uit de eerder genoemde verslagen van de Kamer van Koophandel blijkt dat in deze jaren juist veel gortpellerijen werden opgericht, zelfs in die mate dat de K.v.K. waarschuwt dat dit voor de ondernemers niet goed kan gaan. Melle Garmts heeft vrij zeker gedacht van deze nog goede tijd voor pelmolens een graantje mee te pikken.
3. Ook zal er in de herberg wel door boeren geklaagd zijn over de maalterij van de bakker (verval etc.). Het laat zich voorstellen dat ze hun graan liever lieten malen bij een molen naast een herberg. Als het graan werd gemalen moesten zij toch een tijdje wachten in het geval dat ze het meel op de terugweg direct wilden meenemen. Ze konden zich dan verpozen in de herberg.
4. Het kan ook zijn dat de standerdmolen van de bakker/molenaar reeds was afgekeurd want uit de brief van de Minister van Financiën van februari 1847 waarbij hem toestemming wordt verleend tot de bouw van een nieuwe 8-kant korenmolen, blijkt dat hij een afgekeurde standerdmolen had.

In ieder geval blijkt uit de correspondentie tussen het gemeentebestuur van Grootegast en de Gedeputeerde Staten dat Melle Garmts reeds in Juli/Augustus een verzoek heeft ingediend om in zijn te bouwen wind-pelmolen ook rogge- en weitstenen te mogen leggen. In het eerste verzoek had hij gevraagd om een pelmolen te mogen bouwen om hiermede gerst tot gort te pellen. Hij gaat nu verder in het benutten van de mogelijkheden om de molen rendabel te maken door het verzoek om in de molen een koppel stenen te mogen leggen waarmee hij ook tarwe en rogge tot meel kon vermalen ten grieve van bakkers en boeren. (wordt vervolgd)

Afgedrukt in "De Zelfzwichter" jaargang 21, maart 1994, nummer 73, pag. 28-32.

Korenmolen te Grootegast (2)

door W. Haan

In het onderstaande verhaal worden enige historische gegevens over de pel- en korenmolen te Grootegast belicht. Een gedeelte van het onderchtkant is thans nog aanwezig. De molen stond aan de Grootegaster Tocht bij de zogenaamde Klap(brug). In deze Zelfzwichter het tweede en laatste deel.

... Ook konden de boeren, die hun andere granen zoals haver, gerst, boekweit, bonen en wikken wilden laten malen bij de herbergier/veerschipper en molenaar terecht. Het verkrijgen van deze maalvergunning had wel wat meer voeten in de aarde dan de eerste vergunning. Het gemeentebestuur dat bij het verkrijgen van de eerste vergunning medewerking had verleend, althans geen bedenkingen had, stelde zich ter verkrijging van de tweede vergunning wel moeilijker op. Ze wijzen er op in een brief aan Gedeputeerde Staten van 24 September 1846 dat:

- a. de bestaande wind-korenmolen (van de bakker) van oudsher en nog steeds in staat is geweest om het benodigde graan voor de bakkers te Grootegast, Sebaldeburen en Doezum te malen.
- b. dat het geval zich heeft voorgedaan dat de molens te Lutjegast en te Niekerk niet mochten malen en dat toen de molen te Grootegast voor de bakkers van die plaatsen tot tevredenheid heeft gemalen.

[De korenmolen te Grootegast. De foto is gemaakt omstreeks 1923 door B. van der Veen Czn. (foto eigendom: W. Haan)]

- c. dat als de 2 bakkers te Grootegast evenals de bakker van Sebaldeburen en die van Doezum als mede-ondertekenaars van het verzoek van Melle G. Visser soms ongerief ondervonden in hun bevoorrading, dat meestal te wijten was aan windstilte en dat ze zelf een te geringe voorraad aanhielden.
- d. dat ze bevestigden dat de bakker/molenaar zijn wind-korenmolen voor een hoge prijs heeft aangekocht (met alles wat er bij behoorde), maar dat als er een tweede wind-korenmolen te Grootegast in werking zou worden gesteld dat voor de bakker/molenaar zeer nadelig zou zijn en hem wellicht zou ruïneren.
- e. dat het gemeentebestuur van eerbiedig goedbedunken is dat er geen noodzakelijke reden is een tweede wind-korenmolen te Grootegast te stichten en dat zij het verzoek van de bakker/molenaar om aan Visser geen toestemming te verlenen tot het leggen van rogge- en weitstenen wel gefundeerd vonden.

Op 9 October 1846 verleent de Minister van Financiën echter toch vergunning om zijn pelmolen in te richten tot korenmolen onder bepaling dat een volgende eigenaar of huurder geen recht of aanspraak hierop zal kunnen maken. Tevens dat Visser zich moest onderwerpen aan de bepalingen van de eerder genoemde wet op het gemaal van 29 Maart 1833. Aan de bakker/molenaar wordt bericht dat er geen termen zijn gevonden om aan zijn verzoek een gunstig gevolg te geven. Op 14 December 1846 om 2 uur is er een zitting op het gemeentehuis te Grootegast van het plaatselijk bestuur met de bakker/molenaar en vijf van zijn naaste burens. In deze zitting verklaren de burens: dat bij hen geen bedenkingen bestaan tegen het voornemen van de bakker/molenaar om zijn oude standerdmolen door een 8-kantige molen te vervangen, maar dat zij integendeel het verkieslijker vonden dat zodanige 8-kant molen in de plaats worden gesteld van de oude standerdmolen.

Ook het gemeentebestuur verklaart in de begeleidende brief geen bedenkingen te hebben tegen het voornemen van de bakker/molenaar om een nieuwe 8-kant molen te bouwen. Op 28 Februari 1847 verleent de Minister van Financiën aan de molenaar/bakker vergunning om zijn door ouderdom afgekeurde molen te doen vervangen door een nieuwe 8-kant molen. Door de bakker/molenaar is het tot herbouw van de molen niet gekomen want in september 1847 stond er in een Groninger Courant een advertentie waarin bakkerij, erf en tuin, en het recht tot herbouw van de molen publiekelijk zouden worden verkocht op Zaterdag 16 October 1847 ten huize van Melle Garmts Visser. De notaris had een verzoek van zijnen principaal tot veilen en verkopen.

Uit de notariële akte blijkt dat niemand een bod heeft uitgebracht.

Melle Garmts Visser heeft ongeveer 7 jaar met de molen gewerkt want op 24 Augustus 1854 verkoopt hij de rogge- en pelmolen met grond daarbij behorende aan Wieger Hendriks Holtrop en echtgenote Froukje Klatter Nieweg wonende te Marum, voor f 7500,-.

De koopakte vermeldt nog: zijnde de molen door verkoopters op voormelden grond nieuw getimmerd.

Melle Garmts Visser is op 7 November 1854 (40 jaar oud) overleden vrij zeker aan een slopende ziekte want als hij op 29 October 1854 een testament laat opmaken moet de notaris met getuigen bij hem aan huis komen en is hij niet meer bij machte het testament te ondertekenen. Twee dagen na aankoop van de molen koopt het echtpaar Holtrop/Nieweg een woning in de nabijheid van de molen want de herberg hadden Melle Garmts Visser en zijn vrouw niet medeverkocht. Zij kopen op 26 Augustus 1854 van Coert Hendrik Smit, rijksontvanger, te Grootegast het huis genaamd Burgstee van Feringa met bijbehorende grond, ca. 1.50 HA, voor f 3500,-. De Burgstee van Feringa werd dus molenaarswoning.

De Burgstee van Feringa of Feringa State stond aan de Oostzijde van de Grootegaster Tocht aan de weg. De woning is inmiddels geheel verdwenen. Wat er nog van rest is een schuur en behoort nu bij de boerderij van F. Sikkema.

Uit een koopakte van 9 Mei 1846 gedaan en verleden te Grootegast ten huize van Melle Garmts Visser van beroep veerschipper en kastelein blijkt dat C.H. Smit en vrouw Magdalena Johanna van der Goes de woning voor f 2000,- hadden gekocht van de Heer Desiré Brutus Batalje, ontvanger van de directe belastingen te Grootegast, en zijn echtgenote Reina Louize du Montier. Ook vermeldt de akte dat de behuizing cum annexis door de verkooperen nieuw is gesticht.

Op 12 Mei 1856 verkoopt Holtrop de molen met woning aan Kornelis Geerts Reinders van Oldehove getrouwd met Grietje Pieters Siccema voor het bedrag van f 11.000,-.

Dat de Holtrops nog geen 2 jaar met de molen hebben gewerkt kan misschien als oorzaak hebben dat in de aankoopakten Holtrop vermeld stond als zonder beroep. In de verkoopakte staat vermeld dat hij landbouwer was. Het is aannemelijk dat Holtrop, zelf geen molenaar zijnde vakbekwaam personeel heeft moeten aantrekken waardoor de exploitatie van de molen voor hem niet zo rendabel was. Het echtpaar Reinders/Siccema heeft de molen met woning ruim 4 jaar in bezit gehad want op 23 Jan. 1861 vindt er een verkoop plaats van een rogge- en pelmolen staande aan de Hoofdvaart te Grootegast met de daarbij behorende grond en woning, ten huize van de wed. Melle Garmts Visser, kasteleinse te Grootegast. In deze akte van verkoop is een specifieke opgave van het gereedschap in de molen.

De akte vermeldt verder na voorlezing van de voorwaarden is met de veiling ten verkoop een aanvang gemaakt en is na herhaalde veiling op voormelde perceelen samengevoegd geboden de som van f 12555,-, door Abel Zwarts van beroep molenaarsknecht wonende te Grootegast aan welke hoogste bieder opgemelde perceelen door verkooper in koop zijn toegewezen hetwelk door dezen is geaccepteerd.

Op 23 Januari 1864 verkopen Abel Zwarts en vrouw Trientje Togtema de molen en woonhuis publiekelijk ten huize van de kasteleinse de weduwe Melle Garmts Visser te Grootegast.

De verkoopakte vermeldt verder: ..... en is na verschillende opbiedingen hoogste bieder geworden van de perceelen één en twee tezamen, Barteld Gerrits Boorma, koopman, wonende te Brittil onder Zuidhorn met een som van f 11.030,-, verklarende voor zichzelf alsmede voor zijne echtgenoot Wilhelmina Tjebbes de Waard te hebben geboden. Aan welke hoogste bieder het geveilde voor de gebodene som en op de gestelde voorwaarden in koop is toegewezen, die hetzelfde daarop voor zichzelf en zijne echtgenoot in koop heeft aangenomen.

Uit het Bevolkingsregister blijkt dat Boerma op 31 Mei 1864 met vrouwen kinderen is ingekomen van de gemeente Zuidhorn. Hij was toen 54 jaar. Ook staat hij ingeschreven als pelmolenaar. Op 11 Mei 1877 is hij vertrokken naar Aduard. Op 1 Juni 1877 verkoopt Boerma de molen met woonhuis aan Bernardus Havinga voor f 12.000,-. Havinga was getrouwd met Ewina Setina Rosema en geboren 7 Juni 1845. Hij vestigt zich op 4 Mei 1877 in de gemeente Grootegast als pelmolenaar en was toen afkomstig uit de gemeente Achtkarspelen. Hij overleed op 7 November 1884, 39 jaar oud. Ewina S. Rosema hertrouwde met Geert Wiersema, ook een pelmolenaar, geboren te Grijpskerk in 1860. Op 8 Jan. 1890 is er weer een verkoop van molen en woning. Op de eerste veiling wordt door Ebelldema, molenaar te Tolbert, f 4000,- geboden voor de molen. Voor de woning f 2200,- door Allert Wieringa, zonder beroep, wonende te Sebaldeburen. De 22ste Januari vindt de tweede veiling plaats, waarbij na samenvoeging van molen en woonhuis het hoogste bod van f 6490,- wordt gedaan door Klaas Elema, huisschilder, wonende te Delfzijl.

Hij wordt eigenaar voor dit bedrag verhoogd met f 200,- voor overname van in de molen aanwezige zeilen, takel, schootvaten en bilhamers en met 10% van de koopsom voor veiling- en notariskosten. Uit de volgende akte van verkoop d.d. 15 December 1910 blijkt dat Klaas Elema getrouwd was met Sijtske Wiersema, zodat het voor de hand ligt te denken dat Elema, die huisschilder was te Delfzijl en daar op 9 Februari 1896 ook als huisschilder overleed, geen molenaar te Grootegast is geweest, maar uit familieoverwegingen de molen met woning heeft aangekocht opdat zijn zwager Geert Wiersema molenaar in Grootegast kon blijven.

De publieke verkoop van 15 December 1910 wordt gehouden ten huize van herbergier Hazenberg te Grootegast. Sijtske Wiersema, weduwe van Klaas Elema, machtigt Geert Wiersema om voor haar te verkopen de pel- en korenmolen met het daarbij behorende woonhuis en land. Op de molen is het hoogste bod gedaan door Jan Valk, molenaar, te Doezum f 4280,-. Op de woning met het land f 4300,- gedaan door Harm Havinga, koopman, te Grootegast. De tweede veiling wordt gehouden op 2 Januari 1911 ten huize van herbergier Everts te Grootegast.

Eigenaar van de molen wordt Geert Kornelis Hazenberg, zonder beroep, te Grootegast voor f 5655,-. Het woonhuis met land (Feringa State) wordt gekocht door Duurt Sikkema, landbouwer, te Grootegast voor f 8590,-. Na 56 jaar zijn molen en herberg dan weer in het bezit van één familie. Dit duurt slechts een paar jaren want op 22 Januari 1913 is er een publieke verkoop ten huize van kastelein Hazenberg betreffende onroerende goederen behorende tot de nalatenschap van Geert Kornelis Hazenberg, die op 20 December 1912 te Grootegast was overleden. Op perceel 1 (de korenmolen) werd door medeverkoper Kornelis Hazenberg geboden f 3000,-. De tweede veiling werd gehouden op 4 Februari 1913 en werd Jan Valk, molenaar, te Doezum voor f 3075,- eigenaar van de molen, voor f 1205,-. Minder dan hij twee jaar eerder had geboden. Hij werd overigens niet alleen eigenaar van de molen want op de verkoop verklaarde hij het bod te hebben gedaan voor zich en mede als mondeling gemachtigde van en mede voor en ten behoeve van Johannes Valk en Gerrit Valk, molenaars, beiden wonende onder Doezum. Drie broers Valk waren dus eigenaar geworden.

Op 30 December 1919 is er een verkoop van de molen ten huize van de weduwe Everts te Grootegast. De drie broers Valk willen de molen weer verkopen.

Hoogste bieder is Pieter Valk met een bod van f 5605,-, die verklaarde te hebben geboden voor medeverkoper Johannes Valk. Uit de koopakte is niet duidelijk of Pieter Valk de vader of een broer was van de drie eigenaren Valk. Johannes Valk werd voor f 5605,- eigenaar van de molen.

Bij scheiding en deling van de nalatenschap Pieter Valk en Marchien Eelsingh, de ouders van Johannes Valk, in Juni 1925 koopt Johannes Valk de woning (nu Hoofdstraat 27) van de familie.

Op 26 Februari 1931 koopt mijn vader, Eelke Haan, deze woning met de korenmolen van Johannes Valk. In die tijd zaten er nog wieken aan de molen. Deze waren echter evenals de kap en de rest van de molen in zeer slechte staat.

De Hollandsche Molen heeft nog pogingen in het werk gesteld om deze molen te redden door een gedeelte van de restauratie te betalen. Voor mijn vader bleven de kosten echter te hoog. De molen werd in de jaren 30 afgetakeld tot stellinghoogte, zodat alleen het stenen onderstuk overbleef.

In 1969 is het stenen onderstuk gedeeltelijk afgebroken. De stenen werden hergebruikt om een loods aan het stenen onderstuk te bouwen. De balken van de stellingzolder werden verzaagd als leggers voor het dak van de nieuwe loods.

Afgedrukt in "De Zelfzwichter" jaargang 21, juni 1994, nummer 74, pag. 26-31.

Deze pagina is onderdeel van de homepage van B. D. Poppen.

<http://www.bdpoppen.nl>